

KOMPOSTOWANIE

Co to jest kompostowanie?

Kompostowanie to metoda produkcji wartościowego nawozu organicznego – kompostu. Odpady organiczne są przetwarzane w czasie kompostowania przez rozmaite mikroorganizmy do postaci prostych związków, które mogą wzbogacać glebę pod uprawę roślin.

Jakie płyną korzyści z wytwarzania kompostu?

- Kompostowanie pozwala przetworzyć około 20-30% wytwarzanych przez nas odpadów.
- Kompostowanie dostarcza bardzo dobrego i taniego nawozu organicznego, który wzbogaca glebę w próchnicę dzięki czemu ziemia staje się pulchna, przewiewna i zatrzymuje wodę.
- Kompost nadaje się do wszystkich roślin nie można nim „przenawozić” i zaszkodzić roślinom.
- Ponowne wykorzystanie odpadów organicznych pozwala zapobiec rabunkowej eksploatacji naturalnych zasobów próchnicy i torfu.

Jak zrobić kompostownik?

Kompostować można w specjalnym kompostowniku przydomowym (do nabycia w sklepie ogrodniczym, można go też wykonać samemu), jak też w otwartej przyźmie w ogrodzie.

Przykładowe kompostowniki

Pryzma kompostowa

To najprostszy sposób zagospodarowania odpadów organicznych. Odpady układa się bezpośrednio na ziemi; na spodzie należy położyć grubsze gałęzki, a pozostałe odpady układać na przemian rozdrobnione z grubszymi; można też przesywać je ziemią lub starym kompostem. Dobrze ułożona przyzma ma kształt trapezu o podstawie do 1,5 m i wysokości 0,8-1,2 m.

Dół kompostowy

Odpadki kuchenne i ogrodowe układa się w prostokątnym wykopie o głębokości ok. 40 cm. Dół kompostowy utrzymuje wilgoć lepiej niż pryzma, choć długotrwałe opady mogą doprowadzić do gnicia odpadów. Dobrze jest przykryć wypełniony dół słomą, sianem lub liśćmi.

Jakie warunki należy zachować?

- Wybrać odpowiednie miejsce, nie przeszkadzające ludziom, w cieniu; osłonięte od wiatrów na przepuszczalnym podłożu, lekkim wzniesieniu, aby nie gromadziła się w nim woda.

Uwaga! Kompostownik lub pryzma kompostowa nie może stwarzać uciążliwości dla sąsiadów (zapachy). Prawidłowo prowadzony proces kompostowania nie jest nadmiernie uciążliwy, a rozchodzące się odory z kompostownika świadczą o zakłóceniu tego procesu.

- Odległości, które należy zachować przy wyborze miejsca na kompostownik określa Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2002 r. Nr 75 poz. 690 ze zm.). Dla kompostowników o pojemności powyżej 10 m³ do 50 m³ powinny wynosić co najmniej:
  - od okien i drzwi zewnętrznych do pomieszczeń wymienionych w § 36 ust. 1 pkt 1 – **30 m;**
  - od granicy działki sąsiedniej – **7,5 m;**
  - od linii rozgraniczającej drogi (ulicy) lub ciągu pieszego - **10 m.**
- Należy zapewnić dostęp powietrza do kompostowanej masy, żeby zapobiec gniciu.
- Trzeba zapewnić właściwą wilgotność kompostu nie może być ani za suchy – można przy wysuszeniu polewać wodą lub dodać wilgotnych odpadów, ani za wilgotny, bo grozi to gniciem – przy zbyt dużej wilgotności można dodać odpadów bardzo suchych.
- Należy ułożyć kompost warstwowo tylko z odpadów nadających się do kompostowania.

Jak należy układać kompost?

- Pierwsza warstwa to pocięte gałęzie i grube łodygi przesypane ziemią lub dojrzałym kompostem.
- Następnie należy układać warstwami zgromadzone odpadki organiczne (20 cm) ziemię (2-4 cm) posypać wapnem, dolomitom lub kredą.
- Dokładać kolejne warstwy w tej samej kolejności i polewać co kilka dni wodą aby utrzymać lekką wilgotność.
- Po 2-3 dniach kompost należy przełożyć, aby warstwa wierzchnia znalazła się na spodzie.
- Można dodać tzw. Starter (szczepionkę) zawierający szczepy bakteryjne lub trochę gotowego kompostu, dzięki temu nie trzeba przekładać kompostu.

- W zimie, aby utrzymać odpowiednią temperaturę, należy przełożyć kompost słomianymi matami.

Co można kompostować?

Odpadki ogrodowe:

- Skoszona trawa powinna być układana w kompostowniku cienkimi warstwami; ściętą trawę kompostujemy dopiero po jej zwiędnięciu czy wysuszeniu zapobiega to gniciu i wydzielaniu się nieprzyjemnego zapachu.
- Liście złożone w większej ilości zbijają się i tworzą w kompostowniku nieprzepuszczalną warstwę; nie może ich być za dużo i powinno się je przemieszać z innymi odpadami, np. skoszoną trawą. Lepiej kompostować wymieszane liście różnych gatunków, ponieważ niektóre zawierają dużo garbników i powoli się rozkładają (np. dąb, kasztanowiec).
- Gałęzie drzew i krzewów: powinny być pocięte, potrzebne są do wyłożenia dna kompostownika w celu zapewnienia przewietrzania; rozkładają się dłużej niż niezdrewniałe części roślin.
- Chwasty, resztki warzyw i owoców, łąty; nie mogą być wilgotne, zarażone chorobami roślin; dobrze jest je wymieszać z suchszymi odpadami, porażone przez choroby należy spalić, dodać do kompostu popiół.
- Kora drzew: nie wolno wkładać jej do kompostownika za dużo, powinna być rozdrobniona i namoczona w wodzie.
- Słoma i siano: najlepiej drobno pocięte, utrzymują wilgotność w kopcu oraz zapewniają dostęp powietrza do wnętrza; trzeba je kompostować z bogatymi w azot resztkami roślinnymi z ogrodu, z kuchni używając jako tzw. „posypki”.

Odpadki kuchenne:

- Resztki warzyw i owoców: należy je mieszać z bardziej suchymi odpadami.
- Suche pieczywo: nie powinno być bardzo spleśniałe.
- Skorupki jaj: dłużej się rozkładają; można je zgnieść, żeby przyspieszyć rozkład.
- Wytłaczanki papierowe po jajach: rozdrobnić na małe fragmenty.
- Fusy po kawie (ale bez filtrów z ekspresu) i herbacie (ale nie w opakowaniach ekspresowych).

Inne:

- Papier: pocięty na drobne kawałki należy namoczyć w wodzie lub gnojówce roślinnej. Nie należy jednak przeznaczать na kompost papieru kredowego, z ilustracjami, zawierającego dodatkowo chemikalia; trochę papieru gazetowego nie zaszkodzi, ale trzeba go rozdrobnić.
- Trociny: najpierw zalewa się wodą lub gnojówką roślinną albo bydlęcą, a następnie miesza się z innymi odpadami roślinnymi bogatymi w azot.
- Obornik: bydlęcy, świński, kurzy, koński zmieszany z resztkami roślin i ziemią, pozwala w bardzo krótkim czasie wyprodukować znakomitą próchnicę.

- Popiół drzewny: jego przydatność zależy od pochodzenia drewna; z czystego ekologicznie drewna nadaje się do kompostowania, choć nie może go być za dużo.

Czego nie należy kompostować?

- Metal, plastik, szkło;
- Pieluchy, podpaski;
- Popiół, resztki budowlane;
- Torby z odkurzacza;
- Odpady zawierające chemikalia;
- Śmieci zebrane z chodnika, ulicy.;
- Resztki kuchenne w postaci mięsa, ryb, kości (przyciągają muchy, myszy, szczury).

Jakie mogą pojawić się problemy podczas kompostowania?

Zapach

- Jeśli zapach zaczyna przeszkadzać, oznacza to, że coś jest nie w porządku:
  - kwaśny zapach powstaje, gdy kompost jest zbyt mokry i przez to przewietrzanie jest zbyt słabe – należy dodać suszu i przemieszać kompost;
  - zapach amoniaku powstaje, gdy w kompostowniku jest za dużo wilgotnych odpadków kuchennych lub ogrodowych bogatych w azot – należy dodać suszu ubogiego w składniki azotowe (słoma, siano, trociny itp.).

Muchy

- Pojawiają się w świeżo składowanych odpadach (szczególnie resztkach kuchennych), po wzroście temperatury podczas rozkładu powinny zniknąć; można też polać górną warstwę odpadów gorącą wodą, ewentualnie można zakryć dokładnie świeże odpady.

Gryzonie

- Przyciągają je tylko świeże odpady, więc wymieszanie nowej warstwy ze starą o odpowiednie dozowanie suszu, przyspieszając rozkład zabezpieczą kompostownik przed gryzoniami i innymi zwierzętami.

Pleśń

- Pojawienie się pleśni nie jest poważnym błędem, zdarza się gdy kompost pozostawiony był w spokoju przez kilka dni. Należy dbać o to, aby kompost miał stałą dostawę odpadów i żeby nie był zbyt wilgotny.

Ciekawostki

- Kompostowniki i przyzmy warto zakładać pod bzem czarnym, leszczyną, kaliną koralową, grabem, sprzyjają one reakcjom w kompostowanym materiale.
- Aby zwiększyć zawartość azotu w kompoście, przyzmę można obsiać łubinem.
- Fusy od kawy przywabiają do kompostu dżdżownice, które przetwarzają masę biologiczną.